

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правоохоронної діяльності

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-35-06

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності за дорученням Голови Верховної Ради України Д. Разумкова розглянув на своєму засіданні 03 лютого 2021 року (протокол № 58) проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо криміналізації затвердження без згоди Верховної Ради України рішень про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій» (реєстр. № 3574), поданий народним депутатом України Рабіновичем В.З.

Метою законопроекту є криміналізація діяння із затвердження без згоди Верховної Ради України рішень про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій.

Законопроектом пропонується внести зміни до частини першої статті 111 Кримінального кодексу України (далі – КК), передбачивши, що однією з форм державної зради є затвердження без згоди Верховної Ради України рішень про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій.

Крім того, проектом передбачається внесення змін до Закону України «Про міжнародні договори України», згідно з якими міжнародні договори про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій є такими, що укладаються від імені України, а передбаченою в Державному бюджеті України позикою є лише позика, розмір та основні умови отримання якої визначені окремою статтею Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік.

Під час обговорення народні депутати України – члени Комітету звернули увагу на те, що виходячи з теоретичних положень кримінального права, механізм посягання на об'єкти кримінально-правової охорони розглядається переважно через категорію «суспільних відносин». Кримінальним правопорушенням повинно визнаватися лише таке діяння, ступінь суспільної небезпечності якого досяг того рівня, який вимагає боротьби з цим діянням кримінально-правовими заходами. У разі недотримання цієї вимоги виникає розбіжність між суспільною небезпечністю діяння та його протиправністю і, як наслідок, надмірна невинуватість криміналізації діяння. Це призводить або до повного незастосування кримінально-правових норм, або до притягнення до кримінальної відповідальності осіб, дії яких формально містять ознаки

протиправності але позбавлені необхідного для злочинів рівня суспільної небезпечності. А суспільна небезпечність затвердження без згоди Верховної Ради України рішень про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій, лежить за межами складу кримінального правопорушення, передбаченого статтею 111 КК, і тому не має підстав для криміналізації. Регламентація юридичної відповідальності за дане діяння повинна відбуватися за допомогою нормативно-правових актів, які мають іншу юридичну природу.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини підтримує прийняття даного законопроекту за умови врахування висловлених до нього зауважень, а саме, що Закон України «Про основи національної безпеки України», яким визначалися загрози національній безпеці, зокрема і в економічній сфері, втратив чинність із набранням чинності Законом України «Про національну безпеку України», яким наразі такі загрози не визначаються.

Ураховуючи відсутність законодавчого закріплення поняття «економічна безпека України», яке використовується у гіпотезі статті 111 КК, на думку омбудсмена, доповнення зазначеної статті КК новим складом злочину є передчасним.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету за наслідками розгляду ухвалив рішення, що законопроект реєстраційний № 3574 матиме опосередкований вплив на показники бюджету (може потребувати додаткових видатків державного бюджету на утримання засуджених у разі виявлення відповідного порушення, а також може призвести до зміни показників державного бюджету залежно від практики застосування даної законодавчої ініціативи). У разі прийняття відповідного закону він може набирати чинності згідно із законодавством.

Міністерство фінансів України за результатами аналізу даного законопроекту зазначає, що відповідно до статті 6 Закону України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій» № 2402-XII від 03.06.1992 року Кабінет Міністрів України має право одержувати кошти на будь-яку суму, що повинна бути сплачена або переведена до України під час здійснення операцій відповідно до всіх без винятку статей угод Міжнародного валютного фонду (далі – МВФ). Таким чином, на сьогодні процедура залучення позик від МВФ повністю відповідає законодавчим вимогам та є такою, що дозволяє в максимально стислі терміни залучити необхідні ресурси для фінансування бюджету.

Враховуючи вищевикладене, Міністерство фінансів України не підтримує законопроект реєстраційний № 3574, як такий, що стосується питань, які врегульовані нормами бюджетного та іншого законодавства.

Міністерство юстиції України зазначає, що пункт 1 розділу I проекту Закону не узгоджується з пунктом 14 статті 85 Конституції України, а зміни, запропоновані пунктом 2 розділу I законопроекту, не є предметом Закону України «Про міжнародні договори України».

Крім того, правові засади функціонування бюджетної системи України, її принципи, основи бюджетного процесу і міжбюджетних відносин визначає Бюджетний кодекс України. Питання здійснення державних (місцевих) запозичень та управління державним (місцевим) боргом в цілому врегульовані статтею 16 БК.

Враховуючи наведене відомство вважає, що запропоновані проектом Закону положення потребують перегляду.

Офіс Генерального прокурора висловив ряд застережень до проекту Закону та звернув увагу на те, що відповідно до вимог частини шостої статті 3 КК зміни до законодавства України про кримінальну відповідальність можуть вноситися виключно законами про внесення змін цього Кодексу та/або до кримінального процесуального законодавства України, та/або до законодавства України про адміністративні правопорушення. До того ж неприйнятним є запропоноване доповнення способів вчинення злочину (державної зради) таким способом, як «затвердження без згоди Верховної Ради України рішень про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій».

Крім того, установа звертає увагу, що спосіб вчинення злочину не може розглядатися окремо при формуванні складу злочину — державної зради. Вирішальним у віднесенні діяння до такого злочину є насамперед мета його вчинення, а саме настання наслідків у вигляді шкоди суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканості, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України, але жодного обґрунтування щодо наявності такої мети розробником не наведено.

Таким чином, Офіс Генерального прокурора вважає що даний законопроект є неприйнятним.

Служба безпеки України висловила ряд зауважень та застережень до даного законопроекту, зокрема, що суб'єктивна сторона пропонованого складу злочину передбачає пряму форму умислу, що необхідно встановлювати в ході досудового розслідування для вирішення питання про притягнення особи до кримінальної відповідальності за вчинені нею діяння.

Крім того, виходячи із наведеної конструкції об'єктивної сторони пропонованого складу злочину (затвердження без згоди Верховної Ради України рішень про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій), доведення прямого умислу особи на вчинення таких дій (саме для завдання шкоди суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканості, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України) видається вкрай проблематичним або й неможливим з практичної точки зору.

Відтак відомство вважає, що родовим об'єктом посягання відповідного діяння, є встановлений законодавством порядок здійснення службовими особами своїх повноважень, а дієвість новації у запропонованому вигляді видається сумнівною.

Таким чином СБУ вважає, що з огляду на зазначений об'єкт посягання та спеціальний суб'єкт нового злочину (службова особа), реалізація задуму суб'єкта

права законодавчої ініціативи може бути здійснена шляхом внесення відповідного доповнення до розділу XVIII (Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг) КК.

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса Національної академії правових наук України, дослідивши зазначений законопроект зазначає що він не може бути підтриманий через його невідповідність виробленим правовою доктриною принципам криміналізації суспільно небезпечних діянь

Національна академія Служби безпеки України розглянувши законопроект, зазначає що запропоновані норми передбачають відповідальність за дії, котрим притаманні необхідні для криміналізації ступінь суспільної небезпечності, проте з огляду на наявність в Особливій частині Кримінального кодексу України діянь, якими охоплюється означена суспільно небезпечна поведінка, вважає, що реалізація представлених положень може призвести до штучного створення конкуренції кримінально-правових норм.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка опрацювавши законопроект, звертає увагу що він не сприяє досягненню цілей і завдань, які задекларовані у пояснювальній записці як такі, що обґрунтовують необхідність його прийняття, а запропоновані у проекті зміни до КК потребують доопрацювання.

Інститут законодавства Верховної Ради України за наслідками розгляду законопроекту вважає, що пропозиція визначити державною зрадою передбачені проектом діяння є необґрунтованою.

Національна академія внутрішніх справ, проаналізувавши законопроект, вважає що суб'єктивна сторона складу правопорушення в пропонованому до криміналізації діянні відсутня. Вина у виді прямого умислу, мотиви та мета, необхідні для наявності складу державної зради, у діяннях Кабінету Міністрів України не вбачаються жодним чином.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило низку зауважень до законопроекту та не вважає за можливе підтримати його прийняття.

Заслухавши інформацію підкомітету з питань організації охорони громадської безпеки і порядку, врахувавши висновки Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Комітету з питань бюджету, Міністерства юстиції України, Міністерства фінансів України, Офісу Генерального прокурора, Служби безпеки України, Національної академії Служби безпеки України, Національної академії внутрішніх справ, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса Національної академії правових наук України, Інституту законодавства Верховної Ради України, Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, з'ясувавши позицію народних депутатів України – членів Комітету, запрошених на засідання осіб та всебічно обговоривши питання, Комітет, керуючись положеннями пункту 1 частини першої статті 111,

пункту 2 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України, рекомендує Верховній Раді України проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо криміналізації затвердження без згоди Верховної Ради України рішень про одержання Україною позик від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій» (реєстр. № 3574), за результатами розгляду в першому читанні **відхилити**.

Співдоповідачем з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України визначено Голову підкомітету з питань організації охорони громадської безпеки і порядку Комітету з питань правоохоронної діяльності – народного депутата України Дануцу Олександра Анатолійовича.

Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України та проект Постанови Верховної Ради України додаються.

Просимо розглянути.

Голова Комітету

Д. Монастирський

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Монастирський Денис Анатолійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000ACDE2E00CDCD8E00
Дійсний до: 21.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-27/3-2021/81758 від 09.03.2021

389691

5